

Renata Burchart

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Nauk Ekonomicznych
Katedra Rachunkowości
rena@uwm.edu.pl

E-FAKTURY W POLSKIM OBRODZIE GOSPODARCZYM. KORZYŚCI I BARIERY

Streszczenie: Celem zaprezentowanych w artykule treści jest ukazanie rozmiarów korzyści oraz barier i ograniczeń związanych z używaniem faktur elektronicznych w obrocie gospodarczym przez polskie przedsiębiorstwa. Autorka przedstawiła też uwarunkowania prawne dotyczące wykorzystywania e-faktur. Przepisy prawa podatkowego w ostatnich latach zostały znacznie uproszczone, aby zachęcić przedsiębiorców do wprowadzania w firmach faktur elektronicznych. Wyniki różnorodnych dostępnych badań oraz opinie ekspertów, które autorka poddała analizie potwierdzają, że polscy przedsiębiorcy mają wysoką świadomość korzyści, jakie może przynieść wprowadzenie e-faktur, ale jednocześnie mają obawy przed zagrożeniami, które skutecznie zniechęcają firmy do wprowadzania elektronicznych faktur. W Polsce brakuje też jednego wzoru e-faktury oraz oprogramowań, które pozwoliłyby firmom na pełne wykorzystanie korzyści płynących z wprowadzenia elektronicznych faktur.

Słowa kluczowe: korzyści z wprowadzenia e-faktur w firmach, przepisy prawne dotyczące e-faktur, rozmiary korzystania z e-faktur wśród polskich firm, bariery i ograniczenia dotyczące korzystania z e-faktur w polskim obrocie gospodarczym.

Wprowadzenie

Faktura jest jednym z najpowszechniej stosowanych dokumentów w stosunkach gospodarczych. Jej treść regulowana jest wieloma przepisami w zakresie prawa finansowego, podatkowego czy handlowego [Różowicz, 2014]. Powszechnie wiadomo, że e-faktury są prostsze w użyciu, praktyczniejsze i tańsze w obsłudze od faktur papierowych.

Celem analiz zawartych w publikacji jest przedstawienie rozmiarów korzyści ekonomicznych i społecznych oraz barier i ograniczeń związanych z fakturami elektronicznymi w polskim obrocie gospodarczym.

Materiały źródłowe wykorzystane w artykule to: raporty, akty prawne, czasopisma fachowe oraz liczne witryny internetowe. Publikowane na stronach internetowych wyniki badań¹ oraz opinie ekspertów, takich jak: biegli rewidenci, księgowi czy zarządzający, stanowiły dla autorki główne źródło prezentowanych w publikacji informacji dotyczących korzyści oraz barier we wprowadzaniu elektronicznych faktur w obrocie gospodarczym. Autorka podjęła próbę identyfikacji przyczyn spowolnionego tempa upowszechniania się e-faktur w Polsce. Tempo to jest tak powolne pomimo szerokiej wiedzy przedsiębiorców na temat korzyści wynikających z wprowadzenia w firmach elektronicznych dokumentów.

1. Uwarunkowania prawne e-faktur

E-faktura, według art. 2 pkt 32 Ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, to faktura w formie elektronicznej, wystawiona lub otrzymana w dowolnym formacie elektronicznym. Definicja ta została dodana na mocy art. 1 pkt 1 lit. b Ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy od podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw.

Zasady wystawiania i przechowywania elektronicznych faktur w państwach członkowskich Unii Europejskiej regulowane są przez Dyrektywę Rady 2006/112/WE [Dyrektywa Rady w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej]. Zgodnie z art. 217 Dyrektywy 2006/112/WE w brzmieniu zmienionym Dyrektywą 2010/45/UE [Dyrektywa Rady w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej w odniesieniu do przepisów dotyczących fakturowania] e-faktura to faktura zawierająca informacje wymagane w niniejszej Dyrektywie, wystawiona i otrzymana w dowolnym formacie elektronicznym.

Definicja faktury elektronicznej w polskim prawie stanowi więc odzwierciedlenie definicji faktury elektronicznej przyjętej przez powyższą Dyrektywę UE.

W polskim systemie normatywnym pierwsze uregulowania odnoszące się do zagadnień e-faktur wprowadzono w aktach rangi wykonawczej [Winnicki, 2011], Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie wystawiania oraz przesyłania faktur w formie elektronicznej, w której e-faktury zostały zrównane z fakturą tradycyjną, czyli papierową.

¹ Wyniki badań wykorzystanych w publikacji dotyczą badań przeprowadzonych przez: PKPP Lewiatan w 2012 r. „E-faktury w Polsce”, przez SAGE w 2013 r. oraz przez koalicję „Wybieram e-faktury” w 2015 r.

Od 1 stycznia 2011 r. obowiązywało nowe Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 2010 r. w sprawie przesyłania faktur w formie elektronicznej, zasad ich przechowywania oraz trybu udostępniania organowi podatkowemu lub organowi kontroli skarbowej. Rozporządzenie pozostawia podatnikom swobodę w zakresie sposobu zapewnienia autentyczności i integralności e-faktury. Zgodnie z treścią aktu, w formie elektronicznej mogą być też wystawiane, przesyłane i odbierane: faktury korygujące, noty korygujące, duplikaty faktury i faktury wewnętrzne.

Od 1 stycznia 2014 r. przepisy dotyczące faktur elektronicznych zostały przeniesione z rozporządzeń do ustawy o VAT, gdzie wskazano następujące warunki, jakie powinna spełniać e-faktura: (1) zawierać wszelkie niezbędne dane wskazane w ustawie o VAT (w szczególności elementy wymienione w art. 106e ustawy) oraz (2) może być wystawiona i otrzymana w dowolnym formacie elektronicznym. Oznacza to, że to wystawiający musi zapewnić, że faktura pochodzi od niego, odpowiedzialny jest też za to, że to, co zostało na niej wystawione, odpowiada w rzeczywistości wykonanemu zleceniu, produktowi lub usłudze oraz posiada odpowiednią i czytelną dla obu stron formę.

Ustawodawstwo polskie nie precyzuje definicji e-faktury, co skutkuje wątpliwościami natury praktycznej, np. w zakresie zakwalifikowania skanu faktury do katalogu e-faktur. Z jednej strony można uznać, że w przypadku skanu faktury papierowej nie jest spełniony jeden z warunków, jakim jest konieczność wystawienia faktury elektronicznej. Z drugiej jednak strony wystawienie faktury elektronicznej obejmuje w praktyce zarówno jej papierowy wydruk, jak i późniejsze zeskanowanie [Różowicz, 2014]. Przyjęcie drugiej z możliwych interpretacji zostało potwierdzone m.in. w interpretacjach indywidualnych [Indywidualna Interpretacja Podatkowa Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy; Indywidualna Interpretacja Podatkowa Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach].

2. Zalety i korzyści dla firm wykorzystujących e-faktury

Ewolucja systemu fakturowania z formy tradycyjnej (papierowej) do formy elektronicznej powinna przynieść trzy podstawowe korzyści [Różowicz, 2014]:

1) Oszczędność środków finansowych.

Źródłem korzyści związanych z oszczędnością środków finansowych jest oddziaływanie e-faktur na cały proces fakturowania i księgowości. Skutkuje on pełną albo przynajmniej częściową automatyzacją wystawiania, otrzymywania i rozliczania faktur. To z kolei pozwala na zoptymalizowanie kosztów pracy

i przesunięcie siły roboczej do innych prac administracyjnych. Fakturowanie online jest szybsze, wygodniejsze i tańsze nie tylko dla wystawiającego, ale też dla jego klientów. Zamiast zlecać fakturowanie księgowemu, przedsiębiorcy i ich pracownicy mogą za pośrednictwem specjalnych aplikacji sami wystawiać faktury, a następnie przesyłać je drogą mailową do kontrahentów, co znacznie skraca czas wysyłki oraz jej jednorazowy koszt. Przedsiębiorca ma też możliwość ich stałego podglądu, łącznie z danymi o klientach, dostawcach oraz wykonanych zleceniach. Musi posiadać jedynie dostęp do internetu oraz login i hasło do aplikacji. Część firm w swojej ofercie posiada wersje testowe aplikacji do fakturowania, które umożliwiają wystawienie, bez żadnych opłat, określonej liczby dokumentów miesięcznie. Niestety, część przedsiębiorców, którzy korzystają z fakturowania online, i tak wszystkie dokumenty drukuje, mimo że nie ma takiego wymogu. To rozwiązanie połowiczne, ponieważ oszczędzają na kosztach wysyłki, ale nie redukują kosztów wydruku faktur.

Ponadto w firmie występuje znacząca minimalizacja kosztów przechowywania, archiwizacji² i zabezpieczania faktur. Dzięki formie elektronicznej 5-letni okres przechowywania danych nie generuje kosztów, a katalogowanie danych jest znacznie prostsze, szybsze i trwalsze.

Ogromne są też oszczędności wynikające z redukcji kosztów dostarczania faktur. Szacuje się, że całkowity koszt wystawienia i wysłania tradycyjnej faktury wynosi od 1,50 zł do 4,50 zł za każdy wysłany dokument. Składa się na niego: opłata pocztowa, zakup papieru, kopert, eksploatacja urządzeń drukujących i kopertujących, nakłady pracy związane z przygotowaniem papierowej korespondencji, podczas gdy wysłanie e-faktury to koszt dla firmy od 0 zł do 0,16 zł za każdy dokument. Skala oszczędności procesu fakturowania przekracza więc 80% i zależy wprost od liczby wysyłanych dokumentów. Jeśli zatem w Polsce wystawianych jest ok. 1,5 mld faktur³, to przedsiębiorstwa mogą zaoszczędzić na fakturowaniu elektronicznym łącznie nawet kilka miliardów złotych [www 1].

2) Ułatwienie przekazywania dokumentów pomiędzy zamawiającym a wykonawcą.

Drugą podstawową korzyścią ze stosowania e-faktur jest ułatwienie przekazywania dokumentów pomiędzy zamawiającym a wykonawcą, wynikające ze

² Zgodnie z przepisami art. 88 § 1 i 2 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa, podatnicy wystawiający rachunki są obowiązani kolejno je numerować i przechowywać kopie tych rachunków w kolejności ich wystawienia, do czasu upływu okresu przedawnienia zobowiązania podatkowego.

³ Jak wynika z badań PKPP Lewiatan przeprowadzonych w 2012 r. w Polsce wystawianych jest rocznie ok. 1,5 mld faktur.

stałego dostępu do faktur, które zbiorczo znajdują się w jednym miejscu, łatwiejszego katalogowania, porządkowania, przyśpieszenia procesu przekazywania faktury od wystawcy do odbiorcy, oszczędności czasu niezbędnego na nadanie oraz odebranie korespondencji zawierającej dokumenty, usprawnienia procesów biznesowych.

Zysk osiągnąć jest również w całym procesie zarządzania relacjami z klientem. Dostęp do historii transakcji jest natychmiastowy i wymaga jedynie połączenia z internetem.

3) Większa ochrona środowiska.

Trzecią ważną korzyścią ze stosowania faktur elektronicznych jest większa ochrona środowiska. W pierwszej kolejności należy zaznaczyć najbardziej oczywisty wymiar wynikający z rezygnacji z tradycyjnej formy faktur, a mianowicie zminimalizowanie zużycia papieru, w związku z czym następuje zmniejszenie liczby wycinanych drzew. Na wydrukowanie 1,5 mld faktur zużywane jest ok. 7500 ton papieru, a do wyprodukowania 1 tony potrzebne jest 17 drzew. To powoduje, że do produkcji papieru na wystawiane w Polsce faktury potrzebne jest wycięcie rocznie ok. 127 500 drzew, co stanowi powierzchnię ok. 64 ha lasów⁴ [www 2]. Wycinanie drzew powoduje dalsze konsekwencje np. w postaci zagrożenia wyginięcia niektórych gatunków zwierząt i roślin bądź zaistnienia innych poważnych zmian w ekosystemie.

W przypadku faktur, które należy archiwizować, ich recykling jest niestety znacznie ograniczony. Niewytwarzanie papieru to także redukcja odpadów, zmniejszenie zapotrzebowania na wodę, zmniejszenie zanieczyszczania wód czy obniżenie zużycia energii, co jest korzystne dla środowiska w polskich realiach, gdzie występuje duże zużycie nieodnawialnych źródeł energii [Berent-Kowalska i in., 2013]. Faktury papierowe zatruwają także środowisko poprzez środki potrzebne do ich drukowania, tzn. tonery oraz kartridże z atramentem do drukarek, które po zużyciu stanowią odpady toksyczne, niebezpieczne i trudne do zutylizowania.

Dodatkowym pozytywnym efektem wprowadzenia e-faktur jest powstawanie przedsiębiorstw zajmujących się rozwojem i utrzymaniem systemów i aplikacji do zarządzania elektronicznymi fakturami, co skutkuje wzrostem liczby miejsc pracy oraz może przyczynić się do wzrostu innowacyjności całej gospodarki.

⁴ W Raporcie z Konferencji pracodawców polskich [www 2] wskazano odmienne dane liczbowe, przyjmując liczbę wystawianych w Polsce faktur na 4 mld i odpowiednio uzyskano wyższe wskaźniki.

Programy do fakturowania online stają się przydatnym narzędziem w zarządzaniu dokumentacją księgową. Serwisy online umożliwiają wgląd do listy faktur i swobodne wykorzystanie każdego dokumentu jako wzoru do następnego, bez konieczności ponownego uzupełniania danych i informacji, które trzeba umieścić w każdej fakturze. Dają one możliwość wydrukowania w formie papierowej, stosowania wielu przydatnych funkcji, takich jak dopisanie nowego oddziału czy adresu kontrahenta, tworzenie różnych wzorów czy szablonów dokumentów, kontrolę płatności z wysyłką przypomnień i wezwań do zapłaty, raporty i statystyki. Program daje też możliwość dowolnych konfiguracji danych, ustawień czy informacji, takich jak język czy waluta.

Otrzymując fakturę w postaci elektronicznej, można sprawniej przeprowadzić akceptację merytoryczną dokumentów, łącznie z przypisaniem do odpowiedniego projektu czy miejsca powstawania kosztów. Odbiorca faktury powinien mieć wdrożone rozwiązanie do elektronicznego obiegu i akceptacji faktur. Z biura przyjęć firmy dokument w formie elektronicznej wysyłany jest do właściwego odbiorcy, który zgodnie z organizacją firmy jest upoważniony do akceptacji faktur kosztowych, najczęściej do z góry określonego limitu kosztów. Możliwe są akceptacje pełne lub częściowe, według rozmaitych kluczy podziału kosztów. Menedżer, akceptując część kosztów, wskazuje jednocześnie kolejną osobę, która powinna zaakceptować pozostałe koszty. Elektroniczny obieg dokumentów to dobre rozwiązanie dla firm o bardzo rozbudowanej strukturze. Pozwala on na ograniczenie czasu, jaki jest potrzebny na akceptację dokumentów oraz gwarantuje, że żadne dokumenty nie zginą podczas tego procesu.

Kolejna korzyść dla odbiorców e-faktur wynika ze znacznego ułatwienia zapłaty w przypadkach korzystania z bankowości internetowej. Faktury dostępne do wglądu lub pobrania na portalach internetowych dostawców można opłacać zazwyczaj „jednym kliknięciem” myszy, bez konieczności przepisywania numeru konta odbiorcy czy kwoty przelewu. Zazwyczaj systemy elektroniczne dostawców lub firm rozliczeniowych pośredniczących przy inkasowaniu należności potwierdzają otrzymanie wpłat, a odbiorca ma dostęp do tych informacji na „swojej” podstronie w portalu internetowym sprzedawcy, do której dostęp wymaga podania hasła [Waślicki, 2015].

Dodatkowy atut dla firmy, która rezygnuje z wydruków papierowych faktur na rzecz działań proekologicznych, to kreowanie pozytywnego wizerunku organizacji postrzeganej jako firma nowoczesna i innowacyjna [www 3].

3. Bariery i ograniczenia wykorzystywania e-faktur

Jak wynika z raportu PKPP Lewiatan *E-faktury w Polsce* [www 4], liczba wszystkich wystawianych faktur kształtuje się na poziomie 1,5 mld rocznie, z których zaledwie 8-11% jest przesyłanych elektronicznie, a pozostałe wystawiane są tradycyjnie, czyli drukowane i wysyłane pocztą. Taki wynik daje Polsce jedno z ostatnich miejsc w Europie, za państwami zachodnimi, ale także za Węgrami, Czechami czy Litwą.

Badania potwierdziły, że główną przyczyną tego zjawiska są: przyzwyczajenie do korzystania z wersji papierowej dokumentów, obawa przed utratą danych z nośników elektronicznych, nieprecyzyjne przepisy prawne, perspektywa nieprzyjęcia faktur przez urząd skarbowy czy zwyczajna niechęć do korzystania z internetu.

Według wyników badań SAGE z 2013 r., realizowanych na konferencjach z tematyki e-dokumentów, które objęły ponad 260 polskich przedsiębiorców, jedynie 3% badanych podmiotów gospodarczych zadeklarowało, że wystawia wyłącznie faktury elektroniczne, 20% wystawia e-faktury tylko wybranym kontrahentom, a pozostałe 78% w ogóle nie korzysta z fakturowania elektronicznego. Główne powody niekorzystania z e-faktur wskazywane przez przedsiębiorców to: przyzwyczajenie do faktur papierowych, brak wymagania ze strony klientów otrzymywania faktur drogą e-mailową, obawa przed komplikacjami, jakie mogą wystąpić w systemie i procesach obsługi faktur, wysokie koszty implementacji odpowiedniej technologii, brak bezpiecznego podpisu elektronicznego do podpisywania faktur (ten ostatni powód wskazuje na ograniczoną wiedzę przedsiębiorców w zakresie podpisów na e-fakturach, ponieważ w Polsce od 2010 r. nie ma już obowiązku podpisywania faktur elektronicznych, co znacznie uprościło, a wręcz umożliwiło stosowanie tego dokumentu).

Z uwagi na bezpieczeństwo wymiany dokumentów elektronicznych między firmami powstają portale „pocztowe”, których zadaniem jest przekazywanie faktury uprawnionemu odbiorcy po autoryzacji. Obecnie rośnie popularność portali „eBOK”, czyli elektronicznych biur obsługi klienta. Masowi wystawcy faktur uruchamiają portale do komunikacji z klientami. To dobre rozwiązanie dla dostawców, jednak z punktu widzenia odbiorcy ma istotną wadę. Odbiorca bowiem zmuszony byłby pobierać faktury z różnych serwisów internetowych. W pracy księgowych czy biur rachunkowych stanowiłoby to znaczne utrudnienie. Rozwiązaniem jest portal otwarty dla wszystkich przedsiębiorców. Portal taki już działa i dynamicznie się rozwija.

Praktyka ostatnich miesięcy życia gospodarczego pokazuje liczne przypadki nielegalnych faktur elektronicznych. Oszuści podszywają się pod legalnie działającą firmę, preparując fałszywą fakturę sprzedaży, podobną do tej standardowo wystawianej nabywcom. Różnica jest w numerze rachunku bankowego. Fałszywe faktury przesyłane są następnie w postaci elektronicznej jako załącznik do e-maila przez oszustów. Zabezpieczeniem przed takimi sytuacjami jest pobieranie faktur przez portal „pocztowy”, gdzie, aby wysłać fakturę, trzeba się najpierw zarejestrować, a podczas rejestracji weryfikowane są dane firmy. Fałszywe faktury oprócz wyłudzeń służą też przestępcom do załączania złośliwych oprogramowań do korespondencji e-mail. Jeśli odbiorca jest nie dość ostrożny i nie ma należytej ochrony antywirusowej, to jego sprzęt może zostać zainfekowany [www 5].

4. Upowszechnianie e-faktur w polskim obrocie gospodarczym

W polskim prawie podatkowym w ostatnich latach nastąpiła istotna zmiana przepisów dotyczących obsługi faktur elektronicznych:

- 1) Zniesiono obowiązek podpisywania faktur elektronicznych kwalifikowanym podpisem elektronicznym.
- 2) Faktura elektroniczna może być przesyłana w dowolnym formacie elektronicznym.

Wybór formatu, w którym wysyłana może być e-faktura, zależy od wystawcy dokumentu. Może to być tekst, zdjęcie lub format tekstowo-graficzny, wysłany pocztą e-mail jako załącznik: PDF, DOC, JPEG, PNG, TXT, HTML itd. Ta różnorodność może stanowić barierę dla odbiorców e-faktur podczas wykorzystywania tych dokumentów.

- 3) Zniesiono obowiązek uzyskania na otrzymywanie e-faktur uprzedniej zgody odbiorcy.

Obecnie akceptacja klienta co do zgody na przesyłanie e-faktury wciąż jest wymagana, ale już nie na piśmie. Przedsiębiorcy mogą porozumieć się słownie z klientem i umówić się na wysłanie faktury online. Można również bez wcześniejszego porozumienia przesłać nabywcy fakturę drogą elektroniczną i jeśli ten opłaci ją, uznaje się, że wyraża zgodę [www 6].

- 4) Zniesiono ograniczenia w odliczaniu VAT-u z faktur elektronicznych, które wydrukowano dla potrzeb akceptacji i dekretacji księgowej.
- 5) Zniesiono obowiązek archiwizowania dokumentów w takim formacie, w jakim zostały wystawione.

- 6) Zniesiono obowiązek wystawiania dokumentu korygującego w tym samym formacie, w którym wystawiono dokument pierwotny.
- 7) Wprowadzono obowiązek zapewnienia autentyczności i integralności faktur na drodze wprowadzenia kontroli biznesowych. Obowiązek tych kontroli dotyczy w równym stopniu faktur elektronicznych, jak i papierowych [www 7].

Od 2016 r. przewiduje się wprowadzenie obowiązku rozliczania projektów unijnych finansowanych z funduszy europejskich zleczanych przez administrację rządową wyłącznie za pomocą faktur elektronicznych. Zmiana ta zdecydowanie spopularyzuje fakturowanie w Polsce drogą elektroniczną.

Pełne korzyści z otrzymywania faktur w formie elektronicznej odbiorcy uzyskają, gdy dane z faktury będą mogły być „automatycznie zasysane” do bufora programu FK i po ewentualnych poprawkach oraz zatwierdzeniu przez osobę uprawnioną zaksięgowane, niejako samoczynnie, na właściwych kontach, bez konieczności żmudnego wpisywania danych ręcznie. Aby można było jednak osiągnąć ten cel, musi powstać i zostać upowszechniony wzór typowej e-faktury [Waślicki, 2015]. Według Waślickiego jednoznaczne określenie kolejności i zawartości poszczególnych pól e-faktury pozwoliłoby rozwiązać ten problem. Uważa on, że Stowarzyszenie Księgowych w Polsce czy koalicja „Wybieram e-fakturę” mogłyby podjąć się opracowania wzorcowego układu faktury przeznaczonej do celów elektronicznego przetwarzania danych. Standaryzacja taka jest niezbędna do upowszechnienia w polskim obrocie gospodarczym e-faktur.

W Polsce istnieje już udostępniony wszystkim zainteresowanym przedsiębiorcom format faktury elektronicznej z tzw. metadanymi. Łączy ona obraz czytelny dla człowieka z dodatkowymi, w pełni zintegrowanymi danymi, czytelnymi dla komputerów. Format ten został jako pierwszy pozytywnie zweryfikowany przez Krajowe Forum Elektronicznego Fakturowania przy Ministerstwie Gospodarki [www 8]. Firma SAGE jako pierwsza w Polsce powszechnie zastosowała go w swoich programach wspomagających obsługę procesów biznesowych w przedsiębiorstwach.

Warto podkreślić, że w Polsce konieczne są wspólne akcje promocyjne mające na celu popularyzację elektronicznego obiegu dokumentów. Przykładem może być kampania edukacyjno-informacyjna „Wybieram e-fakturę” na temat sposobów udostępniania i płatności e-faktur, zorganizowana przez koalicję takich organizacji jak: Konfederacja Lewiatan, Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A., Orange Polska, UPS Polska, ING oraz SAGE [www 9].

W 2011 r. rozpoczęło swoją działalność Europejskie Forum na temat Fakturowania Elektronicznego (European Multi-Stakeholder Forum on Electronic Invoicing). Ma ono na celu skupianie kluczowych podmiotów państw UE w celu wymiany doświadczeń i prezentacji najlepszych praktyk.

Podsumowanie

Korzyścią z wykorzystania e-faktur jest łatwiejsze procesowanie, mniejsza liczba błędów oraz redukcja kosztów obsługi procesu fakturowania. Jednak implementacja rozwiązań związanych z elektroniczną fakturą napotyka na wiele barier. E-faktury wytwarzane są w wielu różnych formatach, według różnych standardów. To uniemożliwia sprawne przesyłanie dokumentów pomiędzy partnerami handlowymi. Wiele firm ma też zastrzeżenia co do bezpieczeństwa systemów e-fakturowania i możliwości wystąpienia związanych z tym nadużyć [www 10].

Opracowywany jednolity wzór e-faktury w Polsce i w całej Unii Europejskiej powinien ułatwić jej popularyzację i przekonać do korzystania z niej przedsiębiorców [Różowicz, 2014].

Korzystanie z e-faktur jest wymogiem współczesnego życia, postępu w formach rozliczeń finansowych, nowoczesnej administracji, ekologicznego myślenia o przyszłości. Zapewniają one oszczędność czasu i pieniędzy, przynoszą korzyści zarówno wystawiającym, jak i odbiorcom. Najprościej i najszybciej można wystawić e-fakturę przy pomocy programu do sporządzania takich dokumentów online (np. afaktury.pl). Wystawienie takiej e-faktury zajmuje parę chwil i natychmiast można ją dostarczyć kontrahentowi pocztą e-mailową. Przedsiębiorcy mają do nich dostęp przez internet i mogą dowolnie nimi zarządzać [www 11]. Serwis taki jest idealnym narzędziem do wystawiania, przeglądania i archiwizowania dokumentów sprzedażowych firmy.

Pomimo że dostępne badania potwierdzają wysoką świadomość Polaków z korzyści płynących z elektronicznych dokumentów, to wykorzystanie e-faktur jest na bardzo niskim poziomie. Zajmujemy 16. miejsce w Europie, jeśli chodzi o liczbę faktur wysyłanych drogą elektroniczną.

Polska konsekwentnie liberalizuje prawo podatkowe i dostosowuje swoje struktury administracyjne do obsługi dokumentów elektronicznych. Obserwujemy dość duży postęp w tym zakresie, ale w porównaniu do krajów UE mamy jeszcze wiele do zrobienia.

Faktury elektroniczne będą coraz bardziej powszechne i ostatecznie zapewne wyprą rozwiązania papierowe. Podobne zjawisko zaszło na naszych oczach w odniesieniu do bankowości elektronicznej. Przelewy elektroniczne stały się codziennością, a przelewy papierowe wydają się obecnie czymś dziwnym.

Według biegłego rewidenta Waślickiego [2015] prawdziwą przyczyną zbyt powolnego upowszechniania się w Polsce e-faktur w transakcjach kupna-sprzedaży między przedsiębiorstwami jest brak standaryzacji układu faktur, a w następstwie brak programów obsługujących kompleksowo ogół czynności związanych z wystawianiem i otrzymywaniem e-faktur.

Jak wynika z badań⁵ przeprowadzonych w lutym 2015 r. przez koalicję „Wybieram e-faktury”, świadomość potencjalnych korzyści ze stosowania faktur elektronicznych jest bardzo duża, ale też istnieje wśród przedsiębiorców świadomość znaczących przeszkód hamujących ich upowszechnianie.

Z opinii księgowych i kadry kierowniczej firm wynika, że z wystawianiem e-faktur najbezpieczniej jest się wstrzymać, przynajmniej do czasu, aż pojawi się na rynku oprogramowanie pozwalające na kompleksową obsługę takich faktur i zarazem zabezpieczające przed różnego rodzaju pomyłkami.

Komisja Europejska docelowo chciałaby, aby do 2020 r. e-faktury stały się główną formą rozliczeń w Unii Europejskiej [www 12]. Polsce zostały jeszcze cztery lata.

Literatura

- Berent-Kowalska G., Kacprowska J., Gogacz I., Jargas A., Kasperczyk G. (2013), *Raport Energia ze źródeł odnawialnych w 2012 roku*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- Dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej. Dz. Urz. UE L z 2006 r. nr 347/1.
- Dyrektywa Rady 2010/45/UE z dnia 13 lipca 2010 r. zmieniona Dyrektywą 2006/112/UE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej w odniesieniu do przepisów dotyczących fakturowania. Dz. Urz. UE L z 2010 r. nr 189/1.
- Indywidualna Interpretacja Podatkowa Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 23 czerwca 2014 r. nr ITPP3/443-173/14/MD.
- Indywidualna Interpretacja Podatkowa Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 25 czerwca 2014 r., nr IBPP4/443-135/14/LG.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie wystawiania oraz przesyłania faktur w formie elektronicznej, a także przechowywania oraz udostępniania organowi podatkowemu lub organowi kontroli skarbowej tych faktur. Dz.U. 2005, nr 133, poz. 1119.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 2010 r. w sprawie przesyłania faktur w formie elektronicznej, zasad ich przechowywania oraz trybu udostępniania organowi podatkowemu lub organowi kontroli skarbowej. Dz.U. 2010, nr 249, poz. 1661.

⁵ Badania przeprowadzono na ogólnopolskiej, losowej, reprezentatywnej próbie Polaków w wieku 25+ oraz próbie 300 firm sektora prywatnego zatrudniających powyżej 50 osób. Badania zostały przeprowadzone metodą CATI na podstawie wywiadu telefonicznego wspomaganego komputerowo, podczas którego ankietę odczytuje pytania i notuje uzyskane odpowiedzi, korzystając ze specjalnego programu komputerowego pozwalającego na pewne zautomatyzowanie kwestionariusza.

- Różowicz K. (2014), *Wykorzystanie instrumentu e-faktury w systemie prawa zamówień publicznych*, „Przegląd Prawniczy, Ekonomiczny i Społeczny”, nr 4.
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług. Dz.U. 2011, nr 177, poz. 1054.
- Ustawa z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy od podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw. Dz.U. 2013, poz. 35.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa. Dz.U. 2005, nr 8, poz. 60 z późn. zm.
- Waślicki T. (2015), *Co ogranicza upowszechnienie faktur elektronicznych?* „Rachunkowość”, nr 9.
- Winnicki P. (2011), *Faktury elektroniczne w obrocie gospodarczym*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, nr 159, „Informatyka Ekonomiczna”, nr 19.
- [www 1] <http://gf24.pl/ostatni-niezidentyfikowany-bastion-e-faktury/>, <http://gf24.pl/ile-firma-jest-w-stanie-oszczedzic-na-e-fakturze/> (dostęp: 24.11.2015).
- [www 2] Raport z Konferencji pracodawców polskich, *E-Państwo a Polska – główne wyzwania*, Warszawa 2010, http://www.zpds.com.pl/Raport%20e_panstwo.pdf (dostęp: 15.11.2015).
- [www 3] <https://www.facebook.com/ekofakturapl/posts/323981824358489:0> (dostęp: 24.11.2015).
- [www 4] Raport PKPP Lewiatan, *E-faktura w Polsce*, 2012: http://konfederacja-lewiatan.pl/_files/2012_08/Raport_E-faktura_w_Polsce_v3.pdf (dostęp: 15.11.2015).
- [www 5] <http://it-manager.pl/e-faktura-moda-czy-koniecznosc/> (dostęp: 23.11.2015).
- [www 6] <http://gf24.pl/dlaczego-warto-korzystac-z-fakturowania-online/> (dostęp: 23.11.2015).
- [www 7] <http://it-manager.pl/e-faktura-moda-czy-koniecznosc/> (dostęp: 23.11.2015).
- [www 8] Raport z badania specyfiki faktury elektronicznej na zgodność z przepisami prawa w zakresie Procedury zgłaszania, weryfikacji oraz publikacji specyfiki faktur elektronicznych na stronie internetowej Krajowego Forum Elektronicznego Fakturowania z 16 maja 2014, <http://www.mg.gov.pl/files/upload/20808/Sage%20raport%20z%20badania.pdf> (dostęp: 23.11.2015).
- [www 9] <http://www.wyberamefaktury.pl/aktualnosc/81-polska-na-szarym-koncu-pod-wzglem-korzystania-z-e-faktur> (dostęp: 24.11.2015).
- [www 10] <http://www.marketplanet.pl/2014/02/17/komisja-europejska-wspiera-e-faktury/> (dostęp: 23.11.2015).
- [www 11] <http://efaktura.info/> (dostęp: 23.11.2015).
- [www 12] Raport Komisji Europejskiej, *Reading the Benefits of Electronic Invoicing*, Bruksela 2010, COM(2010) 712 final, http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/einvoicing/com712_en.pdf (dostęp: 15.11.2015).

E-INVOICES IN POLISH TRADE. BENEFITS AND BARRIERS

Summary: The aim of the content presented in the article is to show the size, the benefits and limits the use of electronic invoices in the course of trade by Polish companies. The author also presented the legal conditions for the use of e-invoices. Tax laws in recent years have been considerably simplified in order to encourage entrepreneurs to introduce electronic invoices in companies. Results variety of existing data and expert opinions that the author has analyzed confirms that Polish entrepreneurs have a high awareness of the benefits they can give to introduce e-invoicing, but at the same time they fear the threats that effectively discourage firms to introduce electronic invoices. In Poland there is also a pattern of e-invoices, as well as software that would allow companies to realize the full benefits of the introduction of electronic invoices.

Keywords: benefit from the introduction of e-invoices in companies, legislation on e-invoicing, sizes use of e-invoicing among Polish companies, barriers and restrictions on the use of e-invoices in Polish trade.